

Przedpłata
„Nowa Polska” wychodzi codziennie wiecz. i kosztuje na gruzdzień zł. 1,- z odnośnikiem do domu zł. 1,20 Adres Redakcji i Administracji Toruń ul. Wielkie Garbary 21, I ptr. Telefon nr. 259.

NOWA POLSKA

Ogłoszenia
20 gr. wiersz milimetr na stronie 4 łamowej. Drobne ogłoszenie: napisane słowo 10 groszy, każde dalsze słowo 5 gr. Redaktor przyjmuje ogłoszenia od godz. 5-6.

Pismo niezależne poświęcone obronie

interesów ludności ziem zachodnich

Rok I. Nr. 26

Toruń, niedziela, dnia 17-go grudnia 1933 r.

Cena 7 gr.

Przed zjazdem b. uczestników strajku szkolnego.

Grono byłych uczestników strajku szkolnego zwołało na niedzielę 17 bm. do Torunia zjazd swych rówieśników, którzy w r. 1906 w szkole pruskiej za protestowali przeciw usunięciu resztek języka polskiego.

Młodsze pokolenie często nie zdaje sobie sprawy ze znaczenia tego żywiołowego odruchu, który ogarnął w Poznańskim i na Pomorzu pokazała ilość 100.000 polskiej dziatwy szkolnej. Nie znają go dokładnie także żyjący wśród nas bracia z różnych dzielnic. Warto zatem przypomnieć kilka szczegółów zasadniczych.

Od strajku szkolnego w b. Kongresówce różnił on się tem przedewszystkiem że ogarniał dzieci szkół powszechnych przy powszechnem nauczaniu obowiązkowem. Nie polegał też na opuszczaniu szkoły wogóle, lecz na odmawianiu niemieckich odpowiedzi na lekcjach religji, nieodmawianiu modlitw niemieckich itd. Miał zatem charakter religijno-narodowy.

Od dzieci krok taki wymagał hartu, zapalu i poświęcenia. Masowo karano je aresztem, kazano odsiadywać go w godzinach popołudniowych, karano dzieci chłostą a wreszcie przetrzymywano po ukończeniu lat czternastu w szkole jeszcze przez rok, albo i dwa.

Karano w bezwzględny sposób także rodzeństwo strajkujących dzieci, uczęszczające do szkół średnich, wydalać je ze szkoły na tej tylko podstawie, że młodsze rodzeństwo w szkole powszechnej strajkuje.

Karano dotkliwie rodziców dzieci oraz tych kapłanów, którzy nie wahali się do strajku nawoływać (ostatni z tych zacnych kapłanów ś.p. ks. dr. Liss zmarł w ubiegłym roku).

Był zatem strajk szkolny w zaborze pruskim, sprawdzianem uświadomienia narodowego i idealizmu dziatwy szkół powszechnych i ich rodziców, a więc warstw ludowych i stanu średniego. Zadawał kłam rozszerzanym już wówczas błędnym sądom o rzekomym materializmie Pomorza i Poznańskiego i hartował młodzież w dobie najcięższego ucisku do walki z zaborcą w późniejszym życiu. To też śmiało twierdzić można: kto przeżył tę próbę ognia — wyrósł na dzielnego Polaka patriotę.

Sądzimy przeto, iż dobrze uczynili ludzie dobrej woli, że zapragnęli zebrać i zorganizować b. uczestników strajku szkolnego.

Zwłaszcza że uczynili to w obecnym czasie. Jesteśmy przecież w przededniu ważnych zmian ustrojowych i sanacja wysuwa pomysł „elity narodu”, której przysługiwać mają szczególne uprawnienia.

Nie należymy do ludzi, którzy samą koncepcją „elity” uważają za złą, za nadającą się jedynie do wyszydzenia. Chodzi jednak o to, by podstawy wyboru tej elity były sprawiedliwe i racjonalne, a każdy bezstronny przyznać

Szczegóły katastrofy kolejowej.

10 zabitych, — 62 rannych.

Zawinił katastrofę zwrótniczy Wawrzyniak.

POZNAŃ. — W strasznej katastrofie kolejowej w Poznaniu, o której donosiliśmy w poprzednim numerze, następujące osoby poniosły śmierć: Józefa Makowska, Telesfor Tabaka, Juljanna Rujna, Wojciech Ćwik i Anastazja Bocian. Wskutek odniesionych w katastrofie ran zmarli w szpitalu: Władysław Rujna (ojciec Juljanny), Władysław Laskowski, Tabaka Bogdan (brat Telesfora), Marjanna Lange i Jan Łytkowski. Ciężko ranni zostali: Tabaka

Zbigniew, Sobczak Bolesław, Straka Stanisław, Musiał Elżbieta, Podolska Augusta, Pałkowski Bolesław, Rujna Zofja, Pason Józef, Kudlarczyk Wiktor, Macioszyk Jan i Domagała Mieczysław. Dalej zaopatrzone 51 osób 17 rannych.

Dochodzenia ustaliły, że winnym spowodowania katastrofy jest zwrótniczy na stacji Jeżyce, Franciszek Wawrzyniak, zatrudniony na kolei od r. 1920. Wawrzyniaka aresztowano.

Wyrok śmierci.

STAROGARD. — Zabójca posterunkowego Matusiaka, Klemens Wencki, skazany został przez sąd doraźny na karę śmierci. obrońca skazanego zwrócił się do P. Prezydenta Rzplitej z prośbą o ulaskawienie. Sprawa Muszyńskiego przekazana została zwyktemu sądowi. **Wyrok na Wenckim wykonano dziś w sobotę o godz. 9-tej.** „Słowo Pom.” twierdzi, że obaj bandyci byli „strzelcami.”

STLUMIENIE ZAMIESZEK W HISZPANJI.

PARYŻ, 15. XII. — Z Madrytu donoszą, że gubernator Logrono złożył raport w sprawie akcji przeciw rewolucjonistom. Gubernator podkreśla, że w jego prowincji skonfiskowano przeszło tysiąc bomb, 10.000 naboju do karabinów i 1.000 karabinów maszynowych. Kierownictwo związków syndykalistycznych, które ponosi bezpośrednią odpowiedzialność za ostatnie próby dokonania przewrotu, zwróciło się do wszystkich swych członków z apelem o podjęcie pracy. Strajk w całej Hiszpanji niemal zupełnie wygasł. Z prowincji nadchodzą wiadomości o zamachach bombowych lub drobnych zaburzeniach. Strajk kelnerów w Madrycie, który trwał 13 dni, zlikwidowano wskutek interwencji rządu.

Kradzież w Gdyni.

GDYNIA. Dnia 13 bm. pomiędzy g. 18—19-tą dotychczas niewykryci sprawcy włamali się za pomocą otwarcia drzwi wytrychem do mieszkania Nadolskiego Jana w Gdyni przy ul. Portowej, gdzie za pomocą tomu rozbił kredens i zabrał książeczkę P. K. O. na sumę 5000 zł. wystawioną na nazwisko Juljanny Nadolskiej, 70 guld. gdańskich w banknotach, 11 marek niem. oraz 7200 zł. gotówką w banknotach, poczem zbiegli. Wdrożono dochodzenia.

Zmarł pod oknem ukochanej.

Na podwórzu jednego z domów miasta finlandzkiego Abo znaleziono w tych dniach zwłoki młodego, dobrze odzianego mężczyzny, który zmarł na śmierć.

Jak się okazało, młodzieniec ten zakochał się w dziewczynie, mieszkającej w oficynie, wychodzącej na podwórze i przychodził tam często wieczorem na rozmowę z ukochaną.

Widocznie owego fatalnego dla siebie wieczora, nie mogąc się jej doczekać, przysiadł pod oknem ukochanej i zasnął na silnym mrozie, a fatalny sen skończył się śmiercią zakochanego.

Za świętokradztwo.

OSIEK, pow. starogardzki. W sprawie kradzieży kościelnych w Osieku, pow. starogardzki, w Smętowie i w Opaleniu, pow. tczewski, odbyła się w dniach 21 i 30 11. 33 przed S. O. oddział zamiejscowy w Starogardzie rozprawę główną, w wyniku której skazani zostali: 1. Rogalski Aleksander na

karę 5 lat więz. i pozbawienie praw obywatelskich na przeciąg lat 10. 2. Manikowski Jan na karę 2 i pół roku więz. i pozbawienie praw obywatelskich na przeciąg 5 lat. 3. Mazela Paweł na karę 1 i pół roku więz. 4. Bryłowski Jan na karę 1 i pół roku więzienia.

Ostatni dzień procesu lipskiego.

LIPSK, 16. 12. — Dziś rano o godz. 9 rozpoczęło się ostatnie prawdopodobnie posiedzenie Sądu Rzeszy w głosnej sprawie Lübbego i towarzyszy. Zabrał głos obrońca Torglera adwokat dr. Sack.

(Poważna prasa stołeczna doniosła już wczoraj rano, że wyrok zapadł w dniu 14 bm. a uzasadniał go... prokurator! — Tak pisze „Kurjer Warszawski” z dnia 15 bm.)

Uwolniony i. zlynczowany

Ohydne amerykańskie obyczaje.

N. JORK, 16. 12. — Sąd przysięgłych w Nashville (stan Tennessee) po kilkutygodniowym śledztwie uwolnił murzyną Corda Cheek od oskarżenia, jakoby miała napaść na białą dziewczynę. Wczoraj murzyną znaleziono w odległości 5 km. od Columbia, powieszono

na drzewie. Obdukcja zwłok wykazała, że został on powieszony; sprawcy zbrodni uszli niepoznani. Dodać należy, że wypadki mordowania murzynów (prawo lynczu) stają się w ostatnim czasie coraz częstsze.

musi, że wysuwany przez sanację projekt wysoce krzywdzi Pomorza i Poznańskie. Po pierwsze dlatego, że mało tu jest takich, którzyby ubiegali się o odznaczenia, a powtórze dlatego że inaczej układały się u nas stosunki, inny charakter miała walka z zaborcą.

Kto już jako dziecko brał w niej udział, kto już wówczas zdał egzamin swego hartu ducha, idealizmu i patrio-

tyzmu, słusznie winien być zaliczony do elity narodu.

Nie chodzi to o jakieś wywyższenie się nad innych, o wynoszenie swych „zasług”; nie zasługą był udział w strajku szkolnym: był spełnieniem **obowiązku narodowego**, a kto pełnił go w tak młodym wieku zasłużył chyba na to, aby w wolnej Ojczyźnie korzystał z pełni praw obywatelskich.

Straszna omyłka.

(14) POWIEŚĆ.
Juljusz Mary.
(Przekład z francuskiego).
(Ciąg dalszy).

Posag, który stary Bacheur zostawił jej umierając, pochłonięta ta przepaść występku i hańby. Combredel niczego się nie domyślał. Niezadługo przyszła kolej na sprzedaż łąk, gruntów, na wyrąb lasu. Anna chciała wyręczać męża w zarządzie folwarkiem. Kupowała i sprzedawała. Czasami niespodziany dochód pozwolił jej pokryć jakiś znaczny wyłom w oszczędnościach.

Wiedziała, że dąży do nieuniknionej katastrofy pośród labiryntu tajemnych spisków kłamstw. Na tę myśl opanowała ją wściekłość, która na tygodnie całe rzucała nieszczęśliwą kobietę do łóżka.

Zaślepiony i dobry dzierżawca, który pokładał w niej ufność nieskończoną, był zaniepokojony tym stanem nerwów.

We wsi wiedziano o jej wydatkach. Potępiano ją, wyszydzano. Żalowano Combredela.

To pasowanie się z życiem trwałoby trzy lata. Trzy lata męczarni, wstydu, wyrzutów sumienia strachu! Trzy lata przeżyła, mając przed oczyma

tę ohydłą parę: Piequeura i Antoninę. Widok ich nie opuszczał jej ani na jedną godzinę, ani na jedną minutę. Trzy lata, podczas których jedna myśl paliła jej krew w żyłach: myśl o sromocie jej matki!... matki wyrodnej.

Znekana walką, oszalała, nie odpowiedziała na ostatnie domaganie się pieniędzy Piequeura, na ostatnie jego pogroźki. Mała iskierka nadziei zatliła się w jej duszy... Piequeur zachowywał milczenie... Może umarł?

Żył... Przyszedł do Combredela list drugi, który opisywał mu wszystko drobniawo, nie opuszczając żadnego hańbiącego szczegółu.

Wieśniak postąpił, jak bohater!... Spalił list i milezał. Ale wzruszenie było za silne. W cztery dni później już nie żył.

Wiadomość spadła na wioskę Armoises, niby uderzenie piorunu.

Dzierżawca Combredel umarł!

Umarł nagle, w przeciągu czterech dni, po jakiejś tajemniczej chorobie, w straszliwych cierpieniach.

— To cholera — mówili jedni.

— Otruty! — szeptali inni.

Przed domami zebrały się gromadki przerażonych ludzi. Robotnicy, którzy przechodzili, składali narzędzia, wsuwali ręce w kieszenie swych bluz i wyciągnęszy szyje, z niepokojem w oczach słuchali szczegółów, opowiadanych przez tych, którzy je znali lepiej.

Kobiety, jak zwykle, wiedziały najwięcej. Były niewyczerpane, a jeżeli im brakło szczegółów, zmyślały! Okropności dramatu, którego jeszcze nikt

nie znał, doszły do zadziwiających rozmiarów. Opowiadania były sprzeczne.

Chciwa ciekawość wieśniaków została zaspokojoną. Nie starali się rozróżnić domysłów od prawdy.

Pogrzeb Combredela odbył się w dwa dni później. Nie położył on kresu plotkom wiejskim. Podrażnione wyobraźnie pracowały. Wszyscy głośno wyjawiali swe myśli.

Dzierżawca nie żyje — niema kogo oszczędzać. Żona jego rozpustnica i zbytnica! Niecierpiano jej. A zresztą, gdyby tylko kto chciał rozpatrywać jej postępek, odkryłby wiele rzeczy godnych potępienia, a to nie są plotki, wymyślone przez złe języki... Nie, same fakta mówią.

I tak: wielka Klotylda Pauvret opowiadała, że pewnej nocy zesłała panią Combredel na rozmowie z jakimś mężczyzną, bardzo czarnym, wysokiego wzrostu, z dużą brodą.

Jacenty Ledue, chłopiec z Armoises, który szedł wtedy z Klotyldą, utrzymywał, że słyszał te słowa wypowiedziane głośno:

— Tysiąc franków przed upływem tygodnia... liczę na ciebie...

Kto był ten mężczyzna?

— Napewno kochanek — mówiła ta ponura Pauvret. Inaczej, czemu by się kryła?

Kiedy się dowiedziano w Armoises, co wieśniaczka opowiadała, znaleźli się i inni, jak Landais, kołodziej i Reudier, rolnik, którzy utrzymywali, jakoby i oni widzieli tajemniczego człowieka, o którym mówi Klotylda.

(Ciąg dalszy nastąpi).

ZIMA spędzisz najmilej czas swój przy **RADJO** gdy kupisz go w firmie

Schwenkgrub-Radio
Toruń, ul. Łazienna 17.

Najnowsze konstrukcje, fachowa obsługa.
Ceny niskie!

Najmilszy podarek gwiazdkowy

to **materiał na ubranie, płaszcze, kostium**

wprost z fabryki sukna

Karol Jankowski i Syn-Bielsko

Rok założenia 1826

Skład fabryczny **TORUŃ** Starom. Rynek 27
Telef. 40.

Kilka 100 artykułów

NA PODARUNEK znajdziesz najtaniej w składzie papieru i galanterji

J. Busiakiewicz, Chełmińska 24

Ziemianka Polska

poleca wyborne wędliny, sery, pasztety chleb wiejski i drób

Toruń, Żeglarska 26.

BRON, amunicję i przybory myśliwskie

poleca po najniższej cenie

Pomorska Spółka myśliwska
Toruń, Łazienna 82.

Cukier kryształowy, pudrowy, kostkowy

makę czekoladową masę persipanową margarynę, tłuszcz kokosowy marmeladę owocową mak cukrowy kolorowy mak biały, niebieski masło kakaowe agra agra fistaszki, kakao orzech kokosowy wyroby Oetkera kuwertura, słodka i gorzka

poleca

Hurtownia tow. piekarsko-cukierniczych — kolonialnych

Napiórkowski, Prosta 16.
Telefon 364.

Zakład Jubilersko-zegarmistrzowski LUDWIK KONCKI

Toruń, Królowej Jadwigi Nr. 13.

poleca na gwiazdkę zegary — zegarki — biżuterję, wielki wybór obrączek ślubnych po cenach znacznie niższych.

Przy każdym zakupie dodaje prezent.

Najtaniej **GWIAZDORY CZEKOLADOWE I PIERNIKI** w Wytwórni czekolady

F. Lęgowski
Toruń, Szeroka 4.

Na święta!

Orzechy włoskie 1/2 kg. 1,85
" laskowe 1/2 kg. 2,20
" łuskane 1/2 kg. 3,60
" amerykańskie — kasztany jadalne, fistaszki palone 1/2 kg. 2,40 — sultanki 1/2 kg. 0,50 figi paczka duża 0,60 — daktyle — skórka pomarańczowa 1/2 kg. 0,75. — pomarańcze duże 0,70 — grapefruit (cytryny jadalne) — winogrona — banany — andruty — cukierki czekolady — poleca

E. SZYMAŃSKI
Szeroka 42. Telefon 27.

Nim umrzesz czytaj pilnie plan wroga ludzkości pod tytułem **„Protokoły mędrców Sjonu“**

NA GWIAZDKĘ!!

poleca swetry damskie, męskie i dziecięce. Trykoty, pończochy, rękawiczki, krawaty, kołnierzyki i koszule

po niskich cenach

A. CZECHOWSKI
Chełmińska 1.

Albumy do fotografii, pocztówek i poezji — najtaniej w największym wyborze w składzie papieru

L. GULDA
Żeglarska 24.

FIRANKI narzutki i koldry watowane, poleca

B. Stryczyński, Toruń
ul. Królowej Jadwigi 12/14

Sprzedaż hurtowa i detaliczna.

Kawa - Herbata - Kakao
Cukierki, Czekolady
Biszkepty, Pierniki

Jan Leopolt
T. z o. p.
TORUŃ, Św. Katarzyny 10.
P. K. O. nr. 207 594.

Na gwiazdkę

poleca makę i wszelkie artykuły myśliwskie

po cenach konkurencyjnych

M. Górzycki — Toruń
Małe Garbary 10.

Wytłaczanie pluszy w deseniach na palta i kurtki, plisowanie, mereżki, okrętki, dekatyz., szycie bielizny

S. BIAŁOWAŚ
TORUŃ, Sukiennicza 10, parter.

Najprzedniejsza **Makę pszenną** kupuję się najkorzystniej u **L. LAMAŃSKIEGO** KOPERNIKA 24. **Specjalny Skład Maki.**

Kwiaciarnia „FLORA“
TORUŃ, Szeroka 26 telefon 255.

poleca na święta codziennie świeże **roze, gwoździki, hryzantemy, cyklamenu** z własnej hodowli - po najniższych cenach

50 gr.
1/4 sultanek, koryntki cwierc f. 30 gr., migdały cwierc f. 1.— zł.
miód szt. funt. 70 gr., syrop funt 40 gr.
proszki do pieczenia, olejki — tanio.

H. Gottweld
Mostowa 25.

HALLO! HALLO!

HERRMANN THOMAS

Fabryka pierników wszelkiego rodzaju najlepszej jakości:

PRALINKI - POMADKI - KEKSY - MARCEPANY

znane i powszechnie lubiane

SKRZYŃKI PODARUNKOWE

dla najwybredniejszych smakoszy;

dlatego też najkorzystniejsze i najtańsze

źródło zakupów gwiazdkowych.

TYLKO RYNEK NOWOMIEJSKI 4.

Wysyłki zamiejscowe uskuteczniamy akuratnie.

FRANCISZEK WIENCEK

Telefon 345. TORUŃ, Mostowa 38. Telefon 345.

Skład papieru, materiałów piśmiennych,
rysunkowych i obrazów

Zakład introligatorski i oprawa obrazów

Książki handlowe i gospodarcze.

Na zakupy w czasie przedświątecznym 10 procent.

Rok założenia 1913

Rok założenia 1913

Lampy - Żyrandole

E. SIWIEC, TORUŃ, Żeglarska 31.

Abażury

E. SIWIEC, TORUŃ, Żeglarska 31.

Żarówki

E. SIWIEC, TORUŃ, Żeglarska 31.

Radjo

E. SIWIEC, TORUŃ, Żeglarska 31.

53 gr.

litr Nafty, szare mydło 50 gr.
rygiel mydła 65 gr.**M. Gottweid**

Mostowa 25.

WINA, WÓDKI, LIKIERY

w wielkim wyborze i najtaniej

u Raczyńskiego

Toruń, Różana 1.

„Restauracja“

Kalendarze na rok 1934 darmo.

Wszelkie towary kolonialne,
delikatesy, oraz artykuły
świąteczne.

Wszelkie artykuły

do oświetlenia elektrycznego,
gazowego i naftowego

żarówki, baterie, abażury

poleca najtaniej

Max Gehrman

Toruń, Szeroka 13.

Dywany we wszystkich wielkościach
i gatunkach.**Chodniki** lutowe, kokosowe,
wełniane i t. p.

Firanki, kapy, narzutki, koce, wycieraczki

poleca po cenach reklamowych

KAROL STEINBACH

Toruń, Szeroka 5.

wielki
WybórOkulary — Binokle
Barometry
TermometryDostawca dla Kas Chorych, klinik
ocnych i dla wojska
poleca.

Najstarszy i Pierwszy Polski Zakład Optyczny

Franciszek Seidler

Optyk i Bandażysta

Obok poczty TORUŃ Obok poczty
Staromiejski Rynek 16 - Telefon 574

Ceny przystępne

Obsługa fachowa.

Narody Aryjskie łączcie się!Bielizna damska, męska
materiały pościelowe
artykuły wełniane, — trykotowe —
pończochy, skarpetki
koldry puchowe, wełniane
pledy, derki
firanki
pierz, puch
krawaty
flanela
welay

i t. d.

Juliusz Grosser ul. Król. Jadwigi 18.
skład bielizny, towarów wełn.

Tylko

jeszcze

dwa tygodnie

wyprzedaż likwidacyjna

po bardzo niżonych cenach.

Drogerja :: Toruń

„SANITAS“

właśc.: B. SIKORA

Stary Rynek naprzeciw Kopernika

Specjalność: **ziola lecznicze****Wędzarnia ryb** polecaLososia, węgorze, flądry, po-
muchle, sielawki, śledzie wę-
dzzone (matjasy).

specjalność szprotki z własnej wędzarni

skrzynka 3 funty 1 złoty.

Toruń, Szczytna 5. :: Telefon 281.

Przyjmuje wszelkie gatunki ryb i wy-
roby mięsne do wędzenia.**Juliusz Buchmann**

Fabryka czekolady Toruń

rok zat. 1864

Konfitury wyborowe - Toruńskie pierniki

Sprzedaż po cenach fabrycznych tylko

w składnicy Mostowa 34

Ponieważ z dniem 2 stycznia 1934 r. przenoszę mój skład na ul. Szeroką nr. 32
urządza w tym roku przez cały grudzieńnadzwyczajną
tanią sprzedaż gwiazdkową
po cenach znacznie niższych.Towary wełniane na suknie, palta i ubrania.
Firanki, kapy, narzutki, gobeliny, płótna, flanelki, inletry,
drelliszki, ledwable i t. p.Specjalną uwagę zwracam Szan.
Klienteli na duży wybór **dywanów i chodników.****W. GRUNERT, TORUŃ,**

Skład białawców.

Stary Rynek 24.

Skorzystaj z okazji.

Ceny niskie.